

Inhoud

Woord vooraf	9
Hoofdstuk 1 Inleiding Kennismaking met de sociale psychologie	11
1.1 Studieobject van de sociale psychologie	13
1.1.1 Gebiedsomschrijving	13
1.1.2 De eigen invalshoek van de sociale psychologie	17
1.2 Enkele belangrijke evoluties	19
1.2.1 Kenmerken van bij het ontstaan	20
1.2.2 Latere aandachtspunten	22
1.3 Vooruitblik	26
Hoofdstuk 2 Sociale waarneming Het beeld dat mensen zich van elkaar vormen	31
2.1 Het materiaal waarop we ons baseren	32
2.1.1 Het fysieke uiterlijk	34
2.1.2 Het gedrag	37
2.1.3 Lichaamstaal	38
2.2 Het attributieproces	40
2.2.1 Interne of externe oorzaken van het gedrag	41
2.2.2 Fouten en vertekeningen bij het attribueren	45
2.3 Uitwerking tot een globaal beeld	57
2.3.1 Kenmerken van de binnenkomende informatie	58
2.3.2 Kenmerken van de beoordelaar	61

2.3.3	Hoe we omgaan met nieuwe informatie	64
2.4	(On)nauwkeurigheid van de sociale waarneming	69

Hoofdstuk 3 **Groepsperceptie**
Het verschil tussen ‘wij’ en ‘zij’ 73

3.1	Sociale categorisering	75
3.1.1	Het indelen van mensen in sociale categorieën	76
3.1.2	Zelfcategorisering	80
3.1.3	Ik, wij en de anderen	82
3.2	Stereotypering	90
3.2.1	Kenmerken van stereotypen	90
3.2.2	Herkomst van stereotypen	93
3.2.3	Waarom stereotypen zo moeilijk te veranderen zijn	97
3.3	Discriminatie	100
3.3.1	Het activeren van stereotypen	101
3.3.2	Van stereotype naar discriminatie	104
3.4	Ingaan tegen vooroordelen en discriminatie	109
3.4.1	Rechtstreeks inwerken op de vooroordelen	109
3.4.2	Inwerken op de categorisering	112

Hoofdstuk 4 **Attitudes**
Onze houding tegenover mensen en dingen 119

4.1	Ontstaan van attitudes	121
4.1.1	Aangeboren gevoeligheden	122
4.1.2	Beredeneerde afwegingen	122
4.1.3	Sociale invloeden	123
4.1.4	Conditionering	129
4.1.5	Het effect van herhaalde blootstelling	133
4.2	Effectieve beïnvloedingsstrategieën	140
4.2.1	De klassieke benaderingswijze	141
4.2.2	De centrale en de perifere overredingsroute	146
4.2.3	Zich tweesterstellen tegen beïnvloeding	150
4.3	Attitudes en gedrag	152
4.3.1	Invloed van de attitudes op het gedrag	153
4.3.2	Invloed van het gedrag op de attitudes	158

Hoofdstuk 5 **Groepsnormen**
De groep als richtsnoer voor het individu 169

5.1	Hoe normen ontstaan	171
5.1.1	Van bovenaf opgelegde normen	172
5.1.2	Normen die spontaan ontstaan binnen de groep	172

5.2	Impact van een groepsnorm op het individu	176
5.2.1	Conformereren aan een groepsnorm	177
5.2.2	Inwilligen van een verzoek	192
5.2.3	Gehoorzamen aan een bevel	196
5.3	Weerstand bieden aan de sociale druk	210
5.3.1	Kracht en tegenkracht	210
5.3.2	Reacties op een deviant	211
5.4	Het veranderen van een groepsnorm	214
5.4.1	De omweg via de top	214
5.4.2	Rechtstreekse inwerking van onderuit	215

Hoofdstuk 6	Groepsprocessen Hoe individu en groep elkaar beïnvloeden	225
6.1	Invloed van anderen op de individuele prestaties	226
6.1.1	Als de individuele prestaties identificeerbaar zijn	227
6.1.2	Als de prestaties niet individueel herkenbaar zijn	236
6.1.3	Uitwerking van een eenheidsmodel	239
6.1.4	De impact van anonimiteit op het gedrag	242
6.2	Samenwerken in groepsverband	248
6.2.1	De relatieve meerwaarde van groepswork	248
6.2.2	Eigenschappen van de taak	250
6.2.3	Eigenschappen van de groep	253
6.2.4	Eigenschappen van het groepsproces	261

Hoofdstuk 7	Agressie en conflict Als belangen met elkaar in botsing komen	277
7.1	Agressie	279
7.1.1	Soorten agressie	279
7.1.2	Factoren die aan de basis liggen van agressie	282
7.1.3	Het tegengaan of inperken van agressie	295
7.2	Conflicten	301
7.2.1	Bronnen van conflict	302
7.2.2	Conflicten kunnen escaleren	304
7.2.3	Het aanpakken van conflicten	308

Hoofdstuk 8	Prosociaal gedrag Wat mensen voor elkaar kunnen betekenen	319
8.1	Onderliggende motieven van prosociaal gedrag	321
8.1.1	Genetische verwantschap	321
8.1.2	Dienst en wederdienst	325
8.1.3	Onberekende dienstbaarheid	327

8 INLEIDING

8.2	Hulp bieden in noodsituaties	332
8.2.1	Vijf stappen naar het bieden van hulp	332
8.2.2	Kenmerken van de situatie	339
8.2.3	Individuele verschillen	344
8.3	Kiezen tussen het eigenbelang en het groepsbelang	350
8.3.1	Het gedrag van mensen in sociale-dilemmasituaties	350
8.3.2	Inwerkende factoren	353
8.3.3	Het promoten van coöperatief gedrag	363

Literatuur	369
-------------------	-----

Personenregister	393
-------------------------	-----

Trefwoordenregister	395
----------------------------	-----